

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 16. september 2010 truffet vedtak i

Sak nr: 36/10 (arkivnr: 201000289-19)

Saken gjelder: Klage fra A på tingrettsdommer B ved X tingrett

Utvalgsmedlemmer: Unni Sandbukt (leder)
Ola Dahl
Frode Sulland
Halvor Kjølstad
Wenche Frogn Sellæg

Ola Dahl møtte som varamedlem for Randi Grøndalen, som hadde forfall.

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.

Vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder misnøye med rettsavgjørelse.
2. Det foreligger forøvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Innledning:

Ved brev av 25. mars 2010 har A v/ advokat C inngitt klage på tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder manglende behandling av begjæring om midlertidig forføyning. Klagen er forelagt tingrettsdommer B som ved brev av 14. april 2010 har avgitt uttalelse. Sorenskriver D ved X tingrett er orientert om klagen og har den 15. april 2010 avgitt uttalelse. Klagen er supplert ved uttalelse 14. juni 2010 og 6. august 2010. Tingrettsdommer B er forelagt uttalelse av 14. juni 2010 og har avgitt uttalelse til denne i brev av 5. juli 2010.

Saksfremstilling:

Saksøkerne A og E begjærte den 23. desember 2009 midlertidig forføyning mot advokat F, for å stanse tinglysning av et skjøte. I følge saksøkerne var skjøtet basert på en ugyldig avtale, og det var grunn til å frykte at det ville bli tinglyst umiddelbart etter 31. desember 2009. Prosessfullmektig for saksøker var advokat G.

Begjæringen ble fysisk levert i skranken til X tingrett om ettermiddagen den 23. desember 2009, med beskjed om at saken hastet og måtte behandles omgående. Saken ble fordelt til Y i X tingrett der tingrettsdommer B er avdelingsleder. Han foretok samme dag en vurdering av saken og besluttet at motparten skulle høres. Dommeren tok derved ikke til følge saksøkers anmodning om omgående behandling av saken. Om ettermiddagen den 23. desember 2009 tok B kontakt privat med advokat F og oversendte deretter begjæringen til uttalelse. Advokat F sendte samme dag en epost til retten, der han påsto begjæringen avvist. Han opplyste samtidig at et fullstendig tilsvarende ville følge over helgen.

Tingrettsdommer B skrev den 24. desember et kort notat på saken og ba avdelingskonsulenten fordele saken til en dommer eller dommerfullmektig på avdelingen. B sendte samme dag en epost til advokat G, med orientering om at begjæringen var sendt til motparten. Tingrettsdommer B fikk en av dagene i romjulen beskjed av avdelingskonsulenten om at saken ikke var fordelt, fordi det ikke var ledige dommere på avdelingen. B besluttet da at saken skulle fordeles til ham.

B var på arbeid mandag 28. desember og onsdag 30. desember 2009 men hadde fri den 29. desember. Tilsvaret fra advokat F innkom retten den 28. desember, og den 30. desember innga han prosesskrift med supplerende merknader. Dette avstedkom nytt prosesskrift fra advokat G den 30. desember og fra advokat F den 31. desember.

Tingrettsdommer B har opplyst at han fortsatt ikke fant saken tilstrekkelig opplyst pr. 30. desember 2009, og at det deretter ikke var god nok tid til å treffe avgjørelse før årsskiftet.

Skjøtet ble tinglyst 6. januar 2010. Saken ble deretter begjært hevet fordi kravet manglet rettslig interesse. Siste prosesskrift i saken er datert 20. januar 2010. Partene var på dette tidspunkt enige om at det ikke lengre forelå rettslig interesse i saken, og at vilkårene for å heve saken var tilstede. Det var imidlertid uenighet om sakskostnadsspørsmålet.

Hevingskjennelse med sakskostnadsavgjørelse ble avsagt 22. april 2010.

Saken var opprinnelig berammet til behandling i Tilsynsutvalgets møte 16. juni 2010. På bakgrunn av klagers brev av 14. juni 2010, besluttet utvalget å utsette saken til neste møte for å innhente ytterligere uttalelse fra tingrettsdommer B

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Tingrettsdommer B har tilsidesatt sine plikter som dommer ved at han unnlot å treffe midlertidig avgjørelse før den handling begjæringen tok sikte på å forhindre ble foretatt. Dette førte til at saksøker ble utsatt for rettstap.

Som avdelingsleder hadde B ansvar for at saken ble fordelt til dommer og avgjort i tide. For øvrig hadde B selv god nok tid til å treffe avgjørelse i saken i løpet av romjulen. Man må kunne forvente at det ved en større domstol er kapasitet til å behandle slike hastesaker, også i romjulen.

Twistetemaet i saken var relativt enkelt og oversiktlig, og selve avgjørelse kunne gjøres relativt kortfattet. Det er hjemmel for å behandle midlertidige forføyninger uten rettsmøte. Lovens vilkår "fare ved opphold" var åpenbart oppfylt i dette tilfellet, men dommeren foretok ikke en veloverveid vurdering av dette da han igangsatte saksbehandlingen den 23. desember 2009.

Det er videre kritikkverdig at det deretter tok 2 ½ dag før saken ble fordelt på dommer. Problemet med fordeling og kapasitet på avdelingen, kan ikke hadde påberopes som en personlig unnskyldsgrunn for tingrettsdommer B. Etter at saken var fordelt på ham selv, tillot han ytterligere saksbehandling, selv om det forelå et tilsvarende på 6 sider. Saken var derved godt nok belyst på dette tidspunktet.

Klager har videre påpekt at tingrettsdommer B heller ikke den 5. januar 2010 hadde tatt seg tid til å sette seg inn i alle innleggene og derfor ikke hadde tatt noen avgjørelse. Dette til tross for at saksøker ved flere anledninger hadde påpekt at saken hastet og at 31. desember var siste frist for å avsi kjennelse.

Det følger av domstoloven § 55 tredje ledd annen setning, at en dommer skal utføre sin dommergjerning upartisk og på en måte som inngir alminnelig tillit og respekt. Dette innebærer at en dommer ikke må opptre slik at det medfører rettsfornektelse som følge av at hastesaker ikke blir avgjort i tide.

Klager har i ettertid tatt ut stevning for X tingrett med påstand om tilbakeskjøting av eiendommen, et skritt som kunne vært unngått dersom saken hadde blitt avgjort før skjøtet ble tinglyst.

I supplerende uttalelse av 14. juni 2010 er det anført at tingrettsdommer B burde ha sagt seg inhabil til å avgjøre tvisten om sakskostnader, fordi han parallelt arbeidet med uttalelsen til Tilsynsutvalget. Klager har ikke tillit til at B unnlot å tenke på sin egen klagesak da han avgjorde spørsmålet om sakskostnader og konkluderte til motpartens fordel. Dette bør tas inn i en helhetsvurdering av dommerens opptreden i saken.

Klager bestrider dommerens bemerkninger vedrørende resultatet i saken, herunder hans anførsel om at det etterfølgende rettsforliket er i strid med saksøkers anførsel om at avtalen var ugyldig. Rettsforliket ble inngått fordi tinglysning av skjøtet hadde gitt motparten i forføyningssaken den sterke posisjon over en svak part som tvangslovens regler var ment å forhindre.

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Det var ikke grunnlag for å avgjøre begjæringen uten å forelegge den for saksøkte til uttalelse, da lovens vilkår for dette ikke var oppfylt, jf. tvisteloven § 32-7 (2). Utvekslingen av prosesskriv viser at det var svært ulike syn mellom partene om den underliggende avtalens gyldighet. Det var også uenighet om hvilken rolle advokat F hadde i forhold til avtalen. Innklagede bestrider at han ikke tok seg god nok tid til å vurdere om vilkåret for behandling uten kontradiksjon var oppfylt.

Så langt innklagede hadde oversikt over partenes innlegg pr 30. desember 2009, var det ikke forsvarlig å avgjøre saken den dagen. Nytt innlegg fra saksøkers prosessfullmektig innkom retten 30. desember 2009 kl 16:59. Blant annet på bakgrunn av begrenset arbeidstid 31. desember 2009, var det ikke mulig å få saken avgjort innen arbeidstidens slutt. Første arbeidsdag etter ferien var det innkommet nye prosesskrift i saken, i tillegg hadde innklagede andre presserende arbeidsoppgaver.

Innklagede bestrider etter dette at han har begått yrkesetisk svikt ved å ikke avgjøre saken pr 31. desember 2009/uke 1 2010.

For øvrig må klager selv bære ansvaret for at begjæringen kom inn til retten med alt for kort tidsmargin. Saksøker hadde hele høsten hatt både tid og anledning til å gjøre noe med saken. Retten kan ikke stille lempeligere krav til sannsynliggjøring av krav og sikringsgrunn, samt overse behovet for kontradiksjon, fordi en part påstår at saken haster.

Begjæringen var for øvrig omtvistet mellom partene, og det var ikke åpenbart at den skulle tas til følge. Rettsforholdet mellom partene er heller ikke endret som følge av at advokat F sendte skjøtet til tinglysing. Saksøkerne har fortsatt alle sine innsigelser mot avtalen i behold.

Innklagede er ikke enig i klagers vurdering om at søksmål hadde vært unødvendig dersom begjæringen hadde blitt avgjort før skjøtet ble tinglyst. Det sivile søksmålet ble dessuten forlikt ved rettsmekling hvor retten til å kreve eiendommen tilbake er forlenget. Dette står i motstrid til anførselen i forføyningssaken om at avtalen er ugyldig.

Det bestrides at innklagede skrev på uttalelsen til Tilsynsutvalget parallelt med sakskostnadsavgjørelse, og at han av den grunn var inhabil til å avgjøre saken.

Domsstolleder – D – har i sin uttalelse ikke kommentert dommerens manglende behandling av begjæringen om midlertidig forføyning, men har redegjort for arbeidsmengden på avdelingen og hvorfor sakskostnadsavgjørelsen ikke forelå før i april 2010.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Utvalget kan imidlertid ikke overprøve dommerens rettslige og faktiske vurderinger i konkrete saker. Rettsavgjørelser kan bare prøves gjennom anvendelse av rettsmidler (anke/gjenåpning) jf domstoloven § 236 fjerde ledd.

Spørsmålet i denne saken er om dommeren kan kritiseres for manglende behandling av begjæring om midlertidig forføyning i perioden 23. desember til 31. desember 2009. Klagen er i hovedsak rettet mot dommerens beslutning om at motparten skulle høres før saken ble avgjort, og at dommeren derved la opp til en skriftlig prosess som innebar at begjæringen ikke ble behandlet før skjøtet ble tinglyst. Den er videre rettet mot dommerens vurdering av hvorvidt saken var klar for avgjørelse før 31. desember 2009.

Dommerens beslutning om at det ikke forelå "fare ved opphold", og at motparten skulle høres, bygger på en tolkning av tvisteloven § 32-7(2). Tilsynsutvalget kan ikke overprøve dommerens vurdering av om dette vilkåret var oppfylt. Utvalget kan heller ikke ta stilling til om dommeren brukte nok tid til å vurdere spørsmålet. Beslutningen om å høre motparten kan riktignok ikke angripes ved anke. Det fremgår imidlertid av lovforarbeidene til lov om endringer i domstoloven m.m at Tilsynsutvalget heller ikke i disse tilfellene kan overprøve selve avgjørelsen, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) s. 175. Når det i rettspleielovgivningen ikke er gitt anledning til overprøving av slike avgjørelser, skal det heller ikke være adgang til en indirekte prøving gjennom klage- og disiplinærordningen.

Det er lovens system at dommeren skal avgjøre saken etter at partene har vært innkalt til *mundlig* forhandling dersom den ikke blir avgjort straks, jf. tvisteloven § 32-7 (1). I og med at dommeren ikke innkalte til rettsmøte, legger utvalget til grunn at han hadde besluttet skriftlig behandling av saken. Dette er en mellomløsning som ikke er hjemlet i tvisteloven, og det er omtvistet om det er rettslig adgang til slik behandling av saken.

Utvalget viser blant annet til kommentarutgaven til tvistelovens vedrørende tvisteloven § 32-7(2):

" I praksis er det visstnok ikke uvanlig at retten gir saksøkte adgang til å uttale seg før den treffer avgjørelse etter annet ledd, en mellomløsning som anbefales av Mitssem side 304-310, men kritiseres av Falkanger, Flock og Waaler side 1072. Tvistelovens forarbeider inneholder intet bidrag til tolkningen, men det standpunkt som inntas av Falkanger, Flock og Waaler stemmer best med forarbeidene til **tvangfullbyrdelsesloven § 14-7** og lovens ordning. Det er ikke noen alminnelig adgang til skriftlig behandling. Vurderingen av om det er fare ved opphold, og om avgjørelsen skal treffes straks, må retten treffe når begjæringen mottas. Hvis vilkårene ikke finnes oppfylt, og retten forkynner begjæringen for saksøkte, har man passert det stadium hvor avgjørelsen kunne treffes uten muntlig forhandling. Man kan ikke utveksle prosesskriv helt til det til slutt blir fare ved ytterligere opphold".

Det kan med andre ord være kritikkverdig av dommeren å velge en slik behandlingsform, blant annet fordi dette kan føre til at den rettslige interessen bortfaller, slik klager har anført i denne saken.

Dommerens beslutning om å behandle saken på denne måten, er det imidlertid ikke mulig å få overprøvd i Tilsynsutvalget. Beslutningen om skriftlig behandling kan representere en saksbehandlingsfeil og ligger følgelig utenfor utvalgets avgjørelsesmyndighet, jf. domstoloven § 236 fjerde ledd.

Klager har anført at saken under enhver omstendighet var tilstrekkelig opplyst for avgjørelse da tilsvaret kom inn den 28. desember 2009, og at dommeren burde ha skåret

gjennom slik at saken kunne avgjøres senest den 31. desember. Tingrettsdommer B har bemerket at han ikke anså saken tilstrekkelig opplyst verken den 30. eller den 31. desember, og at det deretter ikke var tilstrekkelig tid til å avgjøre saken før skjøtet ble tinglyst. Tilsynsutvalget kan heller ikke overprøve dommerens rettslige og faktiske vurdering vedrørende sakens opplysning, jf. domstoloven § 236 fjerde ledd.

Den del av klagen som gjelder misnøye med dommerens beslutninger under saksforberedelsen, blir etter dette å avvise.

Problemstillingen blir etter dette om saksbehandlingstiden frem til årsskiftet kan tilskrives sendretighet fra dommerens side som ikke skyldes beslutninger om saksbehandlingen. Utvalget viser blant annet til klagers anførsel om at B burde ha fordelt saken til en dommer som hadde kapasitet til å ta en hastesak, samt at han selv burde ha prioritert å avgjøre den innen den 31. desember 2009.

Utvalget har kompetanse til å behandle spørsmål om saksbehandlingstiden er i samsvar med god dommerskikk. Dette gjelder både tidsbruk i forbindelse med saksforberedelsen og med hensyn til domsskriving, jf. NOU 1999:19 s. 325 flg, side 326 første spalte. Tilsynsutvalget kan imidlertid ikke ta stilling til om saksbehandlingstiden utgjør en saksbehandlingsfeil, jf. domstoloven § 236 fjerde ledd.

Det ligger i sakens natur at avgjørelse om midlertidig forføyning skal avgjøres så snart som mulig, og Tilsynsutvalget er enig med klager i at en domstol må ha rutiner for å behandle hastesaker, også i høytider. Utvalget mener videre at dommere som tildeles slike hastesaker må sørge for å prioritere arbeidet og innrette saksbehandlingen slik at avgjørelse kan treffes før saken mister sin aktualitet.

Det er imidlertid vanskelig for Tilsynsutvalget å ta stilling til om den manglende behandlingen av begjæringen frem til 31. desember 2009 skyldes dommerens beslutninger under saksforberedelsen eller for lav prioritering av saken. Fra begjæringen kom inn og til pretendert frist gikk ut var det i realiteten kun 3 hele arbeidsdager i romjulen. Begjæringen ble tatt tak i samme ettermiddag som den kom inn, og tingrettsdommeren igangsatte i løpet av 23. og 24. desember en prosess basert på sin beslutning om kontradiksjon og skriftlig behandling av saken. Han burde ha sørget for at saken umiddelbart ble fordelt på en dommer som hadde tid til å avgjøre den. Men i og med at B hadde igangsatt saksforberedelsen og besluttet skriftlig behandling, er det lite trolig at dette ville hatt noen betydning. At han deretter fordelte saken på seg selv, men ikke fikk tid å avgjøre den, er beklagelig. I lys av de vurderinger han foretok av saken, er det likevel vanskelig å konstatere at det foreligger brudd på reglene om god dommerskikk.

Saksbehandlingstiden for sakskostnadsavgjørelsen er ikke påklaget. Klager har imidlertid påpekt at dommeren burde ha vurdert sin habilitet, fordi han var innklaget til Tilsynsutvalget da han skrev avgjørelsen. Klager har anført at dette bør tas inn i en helhetsvurdering av tingrettsdommerens opptreden. Tilsynsutvalget har ikke myndighet til å vurdere dommerens habilitet. Dersom en dommer er inhabil til å treffe avgjørelse, er det en saksbehandlingsfeil som kan brukes som ankegrunn. Utvalget kan heller ikke ta stilling til habilitetsspørsmål som et ledd i en helhetsvurdering av dommerens handlemåte.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B ved X tingrett.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder misnøye med rettsavgjørelse.
2. Det foreligger forøvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.